

306

506

506

1

Kristina Månsson  
S. Mellby  
Albo härad  
Skåne.  
Föddi Mellby år 1867.

Uppteckn. av Kjell Hagberg  
sommaren 1928.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Goenissen.

Man korsade äver mat och brygd för att ej goenissen skulle få makt över det och taga "kraften" ur det till andra hushåll. Man kunde också stryka med stål. för att han ej skulle kunna taga kraften ur maten och brygden.

(16.5)

Kristina Månsson  
S. Mellby  
Albo härad  
Skåne.

Född i Mellby år 1867.

Uppteckn. av Kjell Hagberg  
sommaren 1928.

506

Påskbruk.

Påskmorgonen gick man tidigt upp för att se solen "vända sig",  
när den gick upp.

506

3. 3

506

Sk. Albo n.  
S. Mellby  
Kristina Månsson  
F. i M. 1867

Uppteckn. av Kjell Hagberg  
sommaren 1928.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Vidskepeke.

När jag var <sup>X</sup>seton år gammal, vistades jag hos en kvinna för att lära mig sy. En kväll gick jag till en gård för att hämta mjölk. Kvinnan där, som var mycket vidskeplig, tog en stoppnål och ristade ett rätt streck i mjölken. Därefter gjorde hon med fingrret ett tecken i luften. Så ristade hon åter ett streck i mjölken, vilket med det förra bildade ett kors och gjorde tecknet i luften ännu en gång. Slutligen ristade hon en punkt i var och en av de fyra vinklarna. Trollen skulle harigenom ej få makt med mjölken.

En kvinna kunde aldrig gå ut efter kvällningen, ty då mötte hon "svärmar", så att hon frös och blev sjuk. En klok gumma rådde henne till att samla utav nio kvinnors silver-saker, men hon skulle tiga, när hon hämtade silvret. Detta skulle hjälpa. Kvinnan gjorde så och lät arbeta hop silvret hos en guldsmed, så att det fick form av ett mynt, på vilket ett kors var ristat.



506

4.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

En kvinna brukade alltid, när hon bakade, att värma vatten över fyren och stryka över degen med vattnet. Trollen skulle då ej få någon makt över degen.

På ett ställe, där jag tjänade, tog de aldrig in barnens tvätt efter solnedgången, utan att först stryka över plaggen med stål, ty i annars fall bleve barnen sjuka.



Sk.Albo h.  
S. Mellby  
Kristina Månsson  
F. i M. 1867

Uppteckn. av Kjell Hagberg  
sommaren 1928.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Gå på äggbacken och rulla ägg.

Ett gammalt bruk i Kivik är , att ungdomarna de båda påskdagarna gå ut till en backe och ta hårdkokta ägg med sig. Dessa kasta de upp mot sluttningen och låta dem rulla ner. Det gäller att sålänge som möjligt hålla äggen hela. Den, vars ägg sist går sönder, han vinner. Sedan skalen spruckit, ätes äggen upp.

Ett annat påskbruk är, att påskmorgonen gå tidigt upp för att se solen "vända sig", när den gick upp.

Sk. Albo h.  
S. Mellby sn  
Kristina Månsson  
F. i M. 1867

Uppteckn. av Kjell Hagberg  
sommaren 1928.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

### Begravningsbruk i Kivik.

När dödskampen var svår lade man glöder i en lertallrik och satte under sängen. Härigenom trodde man sig underlätta dödskampen. När sedan döden inträtt, lades liket på ett sof-felock, som sattes över två stolar. Det kunde också läggas på bordet. Liket sattes in i sidorummet, och fönster och väggar behängdes med lakan. När den döde skulle svepas, tvättades han först över hela kroppen. Tvättvattnet användes som botemedel mot utslag och sårnader, som voro särskilt svårläkta. Liket sveptes i ett lakan, som räckte från hakan ner över fötterna. För att den döde ej skulle gå igen, satte man en stoppnål nere vid fötterna i lakanet. Underst i kistan, som var gjord av furu-bräder, lade man hyvelspån, som blev över, då kistan gjordes. Spån lades också i kudden och under armarna, för att man skulle få

dem i en naturlig ställning. Över hyvelspånen lades ett gammalt lakan. Liket låg alltid på rygg med händerna på bröstet och ansiktet rätt upp. Under hakan lade man en psalmbok och på bröstet en sax.

LUNDS UNIVERSITET  
FOLKMINNESARKIV

Till begravningen bjöds släkt och nabor. Ett fruntimmer utförde i allmänhet inbjudan. När gästerna hade samlats och de hade sett liket, skruvades locket på, och tvenne ljusstakar med brinnande ljus sattes mitt på locket. Därefter "sjöng man för liket", vilket vanligen förrättades av skolläraren. Först sjöngs en psalmvers, så lästes Fader vår och Välsignelsen och slutligen sjöngs ännu en psalmvers.

Kistan bars hela vägen till kyrkan på en likbår. Flera lag turade om att bära. Klockaren möttes oftast vid grindarna och gick före och sjöng, men prästen mötte först vid graven. Gravkullen kläddes med buxbomsgrenar, och kransar lades runt omkring. I kyrkan och stundom i hemmet hängdes små kransar av papper, som voro fästade på pappersark, på vilket stod skrivet den dödes namn, yrke och dödsdag. Dessutom fanns där i allmänhet ett bibel-



språk eller en psalmvers. Kransen hängdes upp på väggen vid den bänk, där den döde haft sin plats eller också under läktaren. Dessa s.k. "döakransar" gjordes i Kivik av en målare Lindgren.

I begravningsgården ströddes hackat enris såväl inne som ute. Vägen till kyrkan var beströdd med hackat granris. Men något mönster strödde man ej efter.

Såsom förning togo gästerna med sig sockerkakor, vetebröd, vete-kransar och ett zinkfat med risingröt, som användes till kvällsmat. Två måltider serverades - middag och kväll. Till middagen bjöds det på färsk fisk, stek med makaroner, sviskon- eller sagogryns-soppa. Till kvällsmat: lutfisk och potatis (om vintern), bruna bönor och fläsk, samt risingröt med ljum mjölk. Till sist serverades kaffe eller te. Ibland fingo kvinnorna te och manfolken toddy.

Döfödda barn begravdes helst när det var själaringning för ett annat lik, eller när detta begravdes eller också på lördagen vid helgemålsringningen. Någon särskild ringning för dödfödda förekom nämligen ej, men man ville ändå, att det skulle ringa för dem.

506

LUNDS UNIVERSITETIS  
FOLKMINNESARKIV

9. 9

Sk Albo h.  
S. Mellby  
Kristina Månsson  
F. i M. 1867

Uppteckn. av Kjell Hagberg  
sommaren 1928.

506

506

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Takfåglar.

Mor berättade för mig, att hennes mor om påsken eller möjligen julen, blåste ur ägg och satte krusat papper i till näbb, stjärt och vingar. Dessa fåglar hängdes upp i taket i ett snöre. När jag var mycket liten, gjorde mor någon gång dylika takfåglar.

(Kristina Månssons mormor härstammade från Blekinge)

Kristina Månsson

Mellby

Albo härad

Skåne.

Född i Mellby år 1867.

Uppteckn. af Kjell Hagberg  
sommaren 1928.

190  
506

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Vaggvisa.

Sov nu mitt lilla barn

Mor sitter och nyster garn

far går på Långebro

köper barnet nya skor

nya skor medspänne

sen sover barnet länge.



Kristina Månsson

Uppteckn. av Kjell Hagberg

sommaren 1928.

*Sm* Mellby, Albo härad

Skåne.

Född i Mellby år 1867.

506

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Skäver.

I Svinaberga fanns det en gubben och om ett barn som hade skäver  
drack ur hans hand, blev det friskt.

12/2.

Kristina Månsson  
S. Mellby  
Albo härad  
Skåne.  
Född i Mellby år 1867.

Uppteckn. av Kjell Hagberg  
sommaren 1928.

506

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Påskmat.

En av påskdagarna äts alltid pannkaka och stekt skinka.

Den andra dagen äts ägg, som färgades genom att i äggvattnet  
lägga skalen av gullök eller någon slags mossor s.k. "stenmossor"

13/3

Kristina Månsson  
S. Mellby  
Albo härad  
Skåne.  
Född i M. 1867.

Uppteckn. av Kjell Hagberg  
sommaren 1928.

506

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV

Barndop och kyrktagningen.

Vid förlossningen skulle barnmorskan och en gammal gumma närvara. Den senare skulle passa upp — elda, koka vatten m.m. När min syster föddes, lågo vi hos en nabokvinna om natten, ty det skulle inte vara bra, att vi lågo hemma, när barnet föddes.

Efterbörden och navelsträngen brändes.

När mitt första barn föddes, bodde vi hos min mans föräldrar. Barnet föddes på vintern, och då vi ej hade någon öppen spis, kunde vi ej bränna upp efterbörden och navelsträngen på grund av lukten, utan vi grävde ner det i vedboden tills vidare och en läm lades över. Min mans



mor sade, att om djuren finge tag i efterbörden och navelsträngen och åte upp det, så skulle det förorsaka sjukdom på såväl modern som barnet.

Dopet skedde, när barnet var åtta dagar gammalt. Söndags- och torsdagsbarn skulle kunna bota sjukdomar, samt med lätthet se spöken.

Dopet hölls i hemmet. Gudmoderns man, samt en till, stodo fadder. Första barnet skulle mannens syster eller svägerska bli gudmor till; det andra barnet moderns syster eller svägerska.

Något särskilt gille hölls ej vid barndopet, men gudmodern, faddrarna och gumman, som hjälpt till, voro ju alltid med, och de blevo bjudna på kaffe och kakor.

Barnet var klätt i en vit mollklänning, som var gjord av gudmoderns brudslöja. Klänningen var prydd med sidenrosetter, som voro fästade från halsen ner till fällan

I Svinaberga by stoppade både faddrarna och gudmodern pengar på ~~på~~ barnet in i linden.

När min syster döptes, och då vi druckit kaffe och prästen var rest kom jag ihåg, att den ene faddern gick fram till bordet, lade en tvåkrona och sade: "Hon skall väl ha fadderpengar också" Den andre faddern gick då också fram och gav en två krona.

Här i Kivik döptes ej barnen i kyrkan, men bönderna på landet brukade göra det.

Jag var med en gång i Rörum, då barnet först döptes i Prästgården, och sedan gick man till kyrkan, där modern kyrktogs.

Modern var med under döpelseakten, men hon satt litet avsides i ett hörn.

En månad efter förlossningen skedde kyrktagningen. När kvinnan gick in i kyrkan efter kyrktagningen, lade hon pengar (en tvåkrona) i "stocken". Vem som skulle ha dem vet jag ej.

Innan man var kyrktagen, fick man ej gå ut alls. När jag fått ett barn och vi blevo bjudna till min mans mor, som bodde i samma hus på andra sidan förstun, sade hon till mig: "Dej vill jag ej vid"



En kvinna skulle gå med mat till sin man, men min mans mor hindrade henne med orden: "Du skall väl inte förstöra både dej själv och barnet"

Framför allt skulle man ej gå över hjulspår, när man "satt innan i kyrke".

När mitt tredje barn föddes, skulle jag över gatan för att skaffa skjuts till kyrkan. När jag kom över till huset och öppnade dörren, stod kvinnan på stället framme vid spisen. När hon fick se mig, utropade hon: "Jajaj, kommer du hit. Vi ha minn~~g~~ann ej fler lerkar, än vi behöver själva". - "Jag skulle ha skjuts till kyrkan" sade jag. - "Ja, det vet jag väl," sade kvinnan, "men hade ni ej någon annan att skicka."

Jag bad henne sedan förklara, vad hon menade med lerkaren. Hon berättade då, att när en kvinna, som "satt i kyrke", kom in på ett annat ställe, skulle de där ha otur med sina lerkar och slå sönder dem.